

FOSEN NATURVERNFORENING

Adr. : Ytre Ringvei 32, 7100 Rissa Tlf. : 73851430

- foreningen for et bredt, helhetlig og aktivt naturvern på Fosen-

Vår ref.: A.8.2mø

Deres ref.:

Dato: 31.08.17

**KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENTET
POSTBOKS 8013, DEP.,
0030 OSLO**

Høring av endringer i Rovviltforskriften – Skadefellingsbestemmelsen for kongeørn og kongeørnprosjekter. Merknader.

Klima- og miljødepartementet har sendt ut på høring et forslag om å endre Rovviltforskriftens § 12 om skadefelling av kongeørn i to prosjektområder på Fosen og i Troms slik at skadefelling lettere kan gjennomføres.

Det settes det fremdeles krav om at det skal ha oppstått vesentlig skade over flere år. Det skal ikke være krav om identifisering av et bestemt skadegjørende individ. Skadefellingen skal gjennomføres i en bestemt tidsperiode og kan gjøres forut for skade i disse prøveområdene. Det settes krav til utprøving av forebyggende, tapsreducerende tiltak, jfr. krav i Naturmangfoldloven og Bernkonvensjonen. Det skal vurderes sammenhengen mellom tap på grunn av sykdom og ulykker og tap til kongeørn. Det kreves kartlegging av bestanden av kongeørn og havørn.

Bestanden av kongeørn er ifølge Miljødirektoratet på 963 hekkende par og viser faktisk en nedgang fra tidligere observasjoner. Det nasjonale målet er å opprettholde en bestand på 850 – 1200 hekkende par. Kongeørna ble fredet i 1968, og bestanden har nå stabilisert seg. Et kongeørnrevir kan være vidt i utstrekning. En felling i den tiden ungene er avhengig av foreldrene ville være uheldig, dvs. i hele 3 måneder etter at de har forlatt reiret. Kongeørna er tatt ut av Rødlista. Vi har likevel et spesielt ansvar for kongeørna gjennom bestemmelser i Bernkonvensjonen Liste II, Artikkel 6. Kongeørna er utsatt for forgiftning med bly fra skadet vilt og slakteavfall o.l. som blir liggende igjen i naturen i forbindelse med ordinær jakt. Professor Jon Arnemo hevder at det fins opptil 100 000 dødelige doser i slikt avfall som følge av jakt. Dette svekker levedyktigheten til ørnebestanden.

Kongeørna tar mest reinkalver i mai og lam i juni, spesielt utsatt er dyr under 2 kg. Imidlertid utgjør tap til rovdyr relativt lite i forhold til ulike typer sykdom og ulykker. Av de ca. 120 000 sau og lam som omkommer på beite (av ca. 2 mill dyr sluppet) beregnes ca. 15% å skyldes rovdyr. Det er økende andel dyr som rammes av forskjellige flåttbårne sykdommer (f.eks. sjodogg på grunn av overført anaplasma), alveeld (antagelig pga opptak av blågrønnalger i biofilm på planter som rome og i drikkevan), mage- tarmsnyltene, betennelser i jur og andre organer, fluemark, rødrev, forgiftninger fra mange sorter planter og sopp, ulike typer ulykker mv. Kongeørnas andel av totaltapet er lite.

Fra flere hold er det oppgitt misvisende tapstall for Rødsjøområdet. Det har for eksempel blitt oppgitt en tapsprosent på 24% for 2015. En kunne få det inntrykk at kongeørna tok 24% av de merkede lammene. Reell tall viser at ca. 5 % (25 lam) av totalantallet ble tatt av kongeørn (SNO) og ca. 19% (86 lam) av lammene døde av andre årsaker. Dette ble bl.a. formidlet fra

bondelaget til rovviltnemnda som igjen formidlet videre. Ved hjelp av media er dette bildet forsterket. Flere politikere, også stortingspolitikere, har ført disse misvisende tall videre. Det som kan være riktig er at ca. 24% av de tapte dyra ble konstatert tatt av kongeørn. Det er for så vidt ikke vesentlig forskjell fra de ca. 15% (av tapte) på landsbasis som blir erstattet tatt av rovdyr. For 2016 ble det ikke rapportert tap til kongeørn etter det vi har forstått, og hittil i sommer har det her heller ikke vært vesentlig problem med kongeørn.

Undersøkelsene her i Rødsjøområdet viste også at mange dyr var magre, de manglet morsmelk i magesekken og mange hadde mye mage- og tarmparasitter. Ingen av de dyrene SNO fastslo som ørnedrepte ble sendt videre for obduksjon ved Veterinærinstituttet. Mange av dyrene på beite kan være svekket, selvdøde og sekundært være angrepet av kongeørn. Det er alvorlig hvis dokumentasjonen, som legges til grunn for felling av fredet rovdyr, er basert på ikke uavhengige kilder og uten at dyrene er undersøkt av personer med veterinærfaglig innsikt. Her igjen må gjentas at de aller fleste sau og lam kreperer av andre årsaker enn rovdyr. En veterinærfaglig vurdering kunne ha gitt utfyllende svar på dette og gitt råd om preventive tiltak for å unngå sykdom. Konklusjonen er at det er mye å hente på bedre regime for føring, mineral- og vitamintilførsel, vaksiner, og parasittbehandling i disse besetningene. Det er mulig Mattilsynet har vært kontaktet, men de driver i mindre grad med behandling og forebygging. Det er tatt parasittprøver i avføring av Mattilsynet, men disse er ikke tatt på riktig tid og av riktige dyr.

Vi ser at det kan være svikt i kunnskapsgrunnlaget for kongeørnforvaltningen. Det er SNO (Statens Naturoppsyn) med lokale rovdyrkontakter som har påvist ørnedrapene. Flere av lokalkontaktene som oppgis driver selv med sau og/eller rein. De lokale rovviltkontaktene er sikkert opplært i temaet rovvilt, men det er høyst usikkert om de har veterinærfaglig kompetanse for temaet dyresykdommer. Når mange av disse kontaktene (reineier, saueier mv) i tillegg kan ha egeninteresser for å bekjempe rovdyr, kan deres dokumentasjon trekkes sterkt i tvil. Dokumentasjonen kan ikke beskrives som uavhengig. En lokal rovviltkontakt kan ha lest gjennom sin håndbok, men han kan ikke forventes å kunne uttale seg om nyresykdom, leversvikt, tarmbetennelse, romeforgiftning, flåttsykdom osv.

Det var en stor svakhet med NINA sitt kongeørnprosjekt. Ingen av de ørnedrepte lammene skulle sendes til obduksjon hos Veterinærinstituttet i Trondheim. Bakgrunnen kunne kanskje være at noen mente at det eventuelt kunne gi funn som svekket ørneteori. Ingen ørnedrepte lam er obdusert av veterinær, verken feltobduksjon eller sendt til Veterinærinstituttet. Det kan være svekkede/døende individer som er tatt av ørn. Noen kan faktisk ha vært døde før ørna satte kloa i dem. Dette betyr at det foreligger en vesentlig svikt i kunnskapsgrunnlaget. Det kan synes feil å forvalte kongeørnen på så usikkert grunnlag som her. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal gjelde når det gjelder inngrep i naturmangfoldet. Den foreslåtte forskriftsendring kan ikke gjennomføres når kunnskapsgrunnlaget mangler.

Rovviltforskriften setter krav til en bærekraftig forvaltning for at bestanden skal opprettholdes. I dag viser det faktisk en nedgang for kongeørna selv om en er innenfor det nasjonale målet. Regjeringen skal føre en politikk som er i samsvar med rovviltforliket av 2004 og 2011. Det betyr en forvaltning innenfor rammene av Bernkonvensjonen og Naturmangfoldloven. All forvaltning av rovdyr skal bygge på vitenskapelig kunnskap. Dette er nedfelt i Naturmangfoldloven og et generelt prinsipp i Forvaltningsloven tilsier at det foreligger en undersøkelsesplikt. Saken skal være så godt opplyst som mulig før vedtak treffes. Saken ser ikke ut til å være godt nok opplyst her.

Høringsdokumentet henviser til at jakta skal følge Viltlovens bestemmelser. Dette må bety at jakt på kongeørn ikke kan gjennomføres i hekketida eller i den tida ungene er avhengig av foreldrene, jfr. Viltlovens § 19 om at viltet ikke skal utsettes for unødig lidelse.

Konklusjonen må bli at det foreligger så store svakheter i dokumentasjonen (NINA-prosjektet) at en forsøksordning med felling av kongeørn på ubestemt individ, og før akutt pågående skadesituasjon har oppstått, ikke kan innføres. Det ville være i strid med alminnelige forvaltningsregler om kunnskapsbasert forvaltning og i strid med reglene i Naturmangfoldloven. I en slik viktig sak bør en få en veterinærfaglig vurdering av de påståtte ørnedrepte lammene. De bør sendes inn til Veterinærinstituttet. Det bør fokuseres på preventive tiltak for de 80 – 90% av tapene som skyldes andre årsaker. Det må legges vekt på at bestanden av kongeørn viser en synkende tendens. Jakt kan eventuelt ikke foregå i hekkeperioden eller i den tid ungene er avhengige av foreldrene.

Med hilsen
Fosen Naturvernforening

Magnar Østerås
Leder

Ann Kari Ulveseth
Nestleder

Kopi:

Fylkesmannen
Miljødirektoratet